

ZİKRİN SONUCU İTAATTİR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî şeyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ih-sânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn... Emma ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Efendimiz'in sabah namazını camide cemaatle kıldıktan sonra, camide oturup ibadetle, zikirle zamanını devam ettirmesi âdeti olduğunu belirtmiştim. Bu hususta İmam Tirmizî'den, Enes RA'dan bir hadis-i şerif okumuş, izah etmiştim.

İkinci bir rivayet olarak da Hazret-i Ömer RA'ın, Medine'den dışarıya gönderilen bir ordunun geri gelmesi ile ilgili bir olaydan sonra; Rasûlüllah'tan duyduğu, işittiği sözü nakletmiştim:

İnsan sabah namazından sonra camide oturur zikirle meşgul olursa, sonra kalkıp iki rekât namaz kılsa; böyle bir ordunun düşman üzerine gidip zafer kazanıp, kısa zamanda muzaffer olarak ganimetlerle kazançlı olarak dönmesinden daha büyük mânevî ganimetlere, sevaplara nail olacağını Efendimiz'in söylediğini, Hazreti Ömer RA nakletmiş idi.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

a. Allah'ı Zikretmek

Güneş doğuncaya kadar oturup, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni zikretmek. Zikretmek, kelimenin ilk lügat mânâsıyla hatırında tutmak, hatırlamak, yâdında olmak demek. Bir şeyi hatırlarsa insan, hatırına gelmişse, hatırında bulunuyorsa; o işi zikrediyor demektir. Aksine de unutmak derler. Arapçada unutmak, *nisyan...* *Nesiyeyensâ- nisyâne*, unutmak.

Haşr Sûresi'nin sonunda Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ

(الحشر: ١٩)

(*Ve lâ tekûnü ke'llezine nesu'llâh*) “Sakın Allah'ı unutanlar gibi olmayın!” (Haşr, 59/19)

Nasıl olacağız? Allah'ı hatırlayanlardan olacağız. Allah'ı hatırlamak ne demek? *Zekera'llah*, Allah'ı zikredenler demek. Zikretmek, ilk geniş mânâsıyla hatırında olmak demek. Buna lügat mânâsı diyoruz. Meselâ bir şey sorar karşıdaki şahıs, o da düşünür, düşünür, düşünür... Hatırlayamaz, hatırlayamaz, hatırlayamaz. (*Zekertü*) “Haa, şimdi hatırladım.” der.

Zikrettim, yani hatırladım mânâsına; şimdi hatırladım. Arapçada böyle kullanılır bu kelime, hatırlamak mânâsına. Aklına gelivermek, aklında olmak, aklında bulunmak mânâsına geliyor. Allah'ı zikretmek de, Allah aklında olmak, Allah'ı unutmamış olmak mânâsına geliyor, ilk mânâsıyla...

Bir de lügat mânâsının yanında ıstılah mânâsıyla, tasavvufî tabir olarak zikretmek. Allah'ın isimlerinden bir ismi “*Yâ Allah! Yâ Rab! Yâ Hayyu, yâ Kayyum!*” veyahut “*Yâ Melik! Yâ Latîf! Yâ Hû!*” diye Allah'ın isimlerinden bir ismi tekrar tekrar söylemek mânâsına kullanılıyor.

Bunlar belli sayıda söylendiği için, o sayıları belirtmek, o sayıları tam yapmak, kaybetmemek için tesbihler de yapılmış. Hepimizin elinde bazı tesbihler var. Bazı yerlerinde bazı durak yerleri var, işaretler var. Bunlar neye yarıyor? Allah'ı bu tasavvufî mânâsıyla, ıstılahî mânâsıyla zikretmek. Yani diliyle tekrar tekrar, belli kelimeleri söylemeye de zikretmek deniliyor.

b. Zikr-i Müdâm Hâli

Aslında, asıl zikir hatırlamaktır; birinci mânâsıdır, lügat mânâsıdır. İkinci mânâsı; o asıl zikri sağlamak içindir. Buna *tezekkür* derler aslında. Yani, zikri külfetle yapmak. Bunu yapa yapa, yapa yapa insanın kalbine, gönlüne, aklına, fikrine, içine, dışına Allah şuuru öyle yerleşir ki, her zaman Allah'ı anan bir insan olur insan, Allah'ı hiç unutmayan bir insan olur. Hiç aklımdan çıkmıyor ki dediği gibi, hiç aklımdan çıkmayan bir insan haline gelir.

“—O hale gelmeyi nasıl sağlayacağız? Ben unutuveriyorum. Ah, eyvah, gene unuttum. Eyvah, namazı kılacaktım, unuttum. Abdest alacaktım, unuttum. Eyvah, oruçluydum, oruçlu olduğumu unuttum, birkaç lokma ağzıma attım; hay Allah. Gideyim ağzımı çalkalayayım.”

İnsanoğlu unutuyor.

“—Hafıza-i beşer nisyan ile malûdür.” derler eskiler.

Bu bir sözdür: insan hafızası nisyan ile malûdür. Yâni İnsanoğlunun unutma adeti vardır, hali vardır; unutuverir.

“—İyi ama Allah Kur’an-ı Kerim’de, (*Ve lâ tekûnû ke’llезîne nesu’llàh*) ‘Allah’ı unutanlardan olmayın sakın!’ diye tembih ediyor. Nasıl ben hep Allah’ı aklımda tutacağım?”

Ben de hep “Allah... Allah... Allah... Allah... Allah... Allah...” derim, devam ederim. Böylece kendime telkin ede ede, kendi kendimi bombardımana tuta tuta; “Allah... Allah... Allah...” diye diye; sonunda dilimde olan Allah, gönlümdede yerleşmeye başlar. Dilimde Allah’ın zikri, gönlüme Allah’ın hatırası, hatırlanması şuuru yerleşir. Allah’ı hiç unutmayan bir insan durumuna insan o zaman gelir.

Buna *zıkr-i müdâm* hali derler. *Müdâm*, devamlı demek, daimi demek. *Zıkr-i müdâm* haline gelmiş olan bir insan, devamlı Allah’ı anar. Hem de uyurken bile, hem de dili ile ve bütün vücudunun hücreleri ve zerreleriyle Allah demeğe başlar. Yani sadece dili zikretmez, parmakları zikreder, gözü zikreder, kulağı zikreder, sakalı zikreder, derisi zikreder, her şeyi zikreder.

Zikrin böyle bütün vücuda yayılmasına *sultan-ı zikir* derler. Zikrin vücuda saltanat kurup hâkim olması. Her tarafı zikreder. Zikir sesini parmağından bile duyar, dizinden bile duyar. Her tarafıyla, her zerresiyle, varlığının her

zerresiyle zikretmeğe başlar. Buna ne derler? *Zikr-i Sultanî* veyahut *Sultan-ı Zikir*; zikrin vücudu kaplaması demek tam mânâsı.

Çok zikretti mi insan, bu hallere ulaşır. Yani hangi hallere ulaşırmış? Zikreder, zikreder, zikreder, zikir bütün vücudu kaplar. Her tarafı zikretmeğe başlar, şaşırır insan. Allah Allah, parmağımdan da zikir sesi geliyor, dizimden de zikir sesi geliyor, göbeğimden de zikir sesi geliyor; kulağımdan da, kaşımdan da alnımdan da... Bu nedir? Zikrin bütün vücudu kaplaması, sonra daimileşir bu. Devamlı, her zaman söyler.

Hocamızla bir seyahatte, bir salonda beraber yatmak mecburiyeti olmuştu. O zaman Hocamıza bir yatak yaptılar köşede, bende bu tarafta; Hocamızla hiç öyle bir yerde beraber yatmış değiliz ama ne yapalım misâfirlik hali. Hanımlar bir yerde yattılar. Misâfiriz, yolcuyuz, Ankara'dayız; evin imkânları o kadar. Hocamıza ayrı bir oda vermek mümkün olmadı. O zaman Hocamız'a da salonda bir yatak yaptılar.

Nasıl olsa erkektir, salona inse, çıksa bir insan; kapı çalınsa, misâfir girse, çıksa mahzuru yok; Hocamıza bir yatak yaptılar, ben de köşede; yattık, uyuduk.

Hocamız uyudu, horlamağa başladı. Horlamak derin uykunun bir alâmeti, horluyor. İhtiyar, yorgun, çeşitli rahatsızlıkları var... Belki söylemiyor; horlaya horlaya derin bir uyku, uyumağa başladı amma; o horultusuyla beraber, kendisinden muntazaman zikir sesi geliyor:

“—Allah, Allah, Allah, Allah, Allah, Allah,

Allah...”

Yani, horultuyla beraber. Belki inanamazsınız, belki anlayamazsınız, belki hayret edersiniz; hem uyuyor hem zikrediyor. Bu ne hali? Zikr-i müdâm hali. Yâni zikr-i dâimî hale gelmiş, otomatik olarak zikir devam ediyor.

Neye benzer bu? İnsan uyusa da kalbi çalışıyor. Ona benzer. Kalbimiz tık tık atmıyor mu? Atıyor. Uyuduğumuz zaman da atmıyor mu? Her zaman atıyor. Uyuduğumuz, uyandıığımız, yumduğumuz, oturduğumuz, kalktığımız, her zamanda kalbimiz atıyor.

Bazen kalbinin sesini insan kulağında duyar; rup dup, rup dup, rup dup... Kalbin böyle damarlara kanı pompaladığını duyarsınız, kulağınız zonkluyor gibi bir şey olur. Bazen yarası zonklar insanın, zonk zonk, zonk zonk. Kalbin her atışını duyar. Kalbi her zaman atıyor insanın. İşte. Zikr-i müdâm haline gelen bir insanın da bütün vücudu uyusa bile zikreder.

c. Zikrin Amacı

Tabii, bütün bu zikirler niçindir? Allah'ı hatırlıyor. Hatırlamak niçindir? İtaat içindir. Allah'ı hatırlayan insan, Allah hatırındayken Allah'ın emrini tutup, ona itaat etme halinde olur. Ona isyan durumunda olmaz. Tamam, Allah aklımda, hatırımda deyip de, içki masasında kafayı çekmez. Tamam, hatırlıyorum Allah'ı...

“—Bre mendebur, alçak. Allah'ı hatırlıyorsun da, bu içkiyi niye içiyorsun? Allah içkiyi yasaklamadı mı sana, Allah'ın azabından korkmuyor musun,

Allah'la alay mı ediyorsun?

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:¹

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَالْمُسْتَغْفِرُ
مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ كَالْمُسْتَهْزِءِ بِرَبِّهِ

(مب. کر. عن ابن عباس)

RE. 197/2 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) "Günahına tevbe eden kul, sanki hiç günah işlememiş gibi olur." buyuruyor.

Ama arkasından, başka bir cümlesini de rivayet ediyor Peygamber Efendimiz'in... Bakın biz, farkına varmadan ne kadar muazzam veballi şeyler yapıyoruz:

(*Ve'l-müstağfiru mine'z-zenbi, ve hüve mukîmun aleyhi, ke'lmüstehzii bi-rabbihî*) "Günahı yapmaya devam edip dururken, 'Tevbe yâ Rabbi! Estağfiru'llah yâ Rabbi!' diyen, tevbe ve istiğfar eden kimse, Rabbi ile istihza eden gibidir. Allah'la alay eden gibidir!"

Günaha devam ediyor, *Estağfiru'llah* diyor. *Estağfiru'llah... Estağfiru'llah... Estağfiru'llah...*

Bi'smi'llâh diyor, lıkır lıkır içki içiyor. Ne oldu adam? Kâfir oldu. İçkiye Besmele çeken insan ne olur? Şıp kâfir olur, imandan çıkar. Neden? Allah'a isyanı bile Allah'ın ismiyle yapıyor.

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2433; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LIV, s.72; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.208, no:10176; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.296, no:944; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.393, no:11044.

Küstahlığa bak, terbiyesizliğe bak, şoursuzluğa bak. Hemen kâfir olur. İman defterinden silinir, küfür defterine ismi yazılır derhal.

Allah'ı anmaktan, hatırlamaktan murad, gaye, maksud, hedef Allah'a itaattir. Bir insan Allah'a itaat ediyorsa;

“—Ben onu yapamam, o günaha yanaşmam!” diyor. Veyahut, “Zor da olsa şu ibadeti yapacağım!” diyor.

O, Allah'ı anmakta, hatırlamakta, Allah hatırında da günaha yanaşamıyor Allah hatırında olduğundan, zor da olsa sevaplı işi yapıyor. Allah hatırında. Bir insan diliyle Allah Allah diyorsa bile, günah işliyorsa; Allah'ı anmıyor demektir. Yani, zikrin hedefi: Allah'a itaattir.

Allah'ı hatırlayan, Allah'ın emrini ifa eder. Yasağından kaçınır, Allah'ın yolunda yürür. Allah'ın yolunda yürümüyorsa, demek ki zikretmiyor, demek ki Allah'ı anmıyor, demek ki Allah kafasına girmemiş, demek ki Allah dilinin ucunda- aklında değil, gönlünde değil, dilinin ucunda demek ki, bu çok önemli bir noktadır.

Bir kul günah halindeyken Allah'ı zikrederse, Allah ona gazap eder. Gazab-ı ilâhiyeye çarpılır, Allah'ın cezasına çarpılır. Onun için, bir hadis-i kudsîde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şöyle buyurduğunu, Peygamber Efendimiz buyuruyor:

“—O günahkârlara söyle, günah halindeyken beni zikretmesinler. Çünkü ben de onları zikrederim, gazap ederim!” buyuruluyor hadis-i kutside...

Çünkü Allah, zikredenin yanında olur. Bir hadis-i kudsîde buyruluyor ki:²

أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرَنِي

(*Ene celîsü men zekeranî*) “Ben Azimü’ş-şan, beni zikredenin yanında olurum, meclisinde olurum, bulunduğu yerde onunla beraber olurum.” Buyuran Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Kendisini zikredeni Allah da zikreder. Birisi Allah Allah diyor, Allah da onu zikreder. Tabii, Allah’ın zikri kullarının zikrine benzemez. Allah’ın zikri çok büyük hayırlar getirir insana...

Bir kez Allah dese aşk ile lisân, Dökülür cümle günah misli hazan.

Bir kere aşk ile Allah dedi mi, günahları sapır sapır dökülür. Ne yapıyor Allah? Günahlarını siliyor, affediyor. Allah’ın zikrinden, itaat halinde Allah’ı zikreden kimseye çok hayırlar gelmeğe baslar, yağmağa baslar. Allah’ın rahmetine dalar, Allah’ın nimetleri üzerine yağmağa baslar. Eğer günah halinde Allah’ı zikrediyorsa, o zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri gene onun yanında olur, yine Allah onu zikreder ama o da (negativ) zikreder kulunu. O zaman Allah’ın gazâbına çarpılır. Allah’ın cezası, ikabı, azabı üzerine yağmağa baslar.. Tabii, günahkârlar Allah’ı nasıl zikrediyorlar? İnşâallah diyor, mâşâallah diyor, söyle diyor böyle diyor filan.. Artık orasını akıl almaz bir şey.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

² Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I s.451, no:680; Ka’bü’l-Ahbar’dan.

“—Bir mü’min kul günahı işlerken mü’min değildir. İmanı vücudundan çıkar, başının üstünde durur. İman gider, günahı öyle işler. İman içindeyken günahı işleyemez.”

Zina eden, hırsızlık yapan, şunu yapan, bunu yapan bir insanın zatından iman çıkar, dışarıda bekler; dışarıda durur, mü’minken insan günah işleyemez. O anda kendini kaybetmiştir de, imandan sıyrılmıştır da, günahı ondan istiyordur.

O bakımdan, aziz ve muhterem kardeşlerim. Evliyaullah, Allah’a itaat konusunda tir tir titremişlerdir. Mübarek, ne korkuyorsun yahu? Allah’ın sevdiği şekilde ömür geçiriyorsun, Allah’ın sevdiği işleri yapıyorsun. Korkun ne? Tir tir titrer. Öteki günahkârlardan kat kat fazla korkar ve titrer.

Onun için, dinin temeli takvâdır; Allah’tan korkmaktır, Allah’tan sakınmaktır. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz sabahlara kadar ayakları şise şise namaz kılmıştır, gözyaşı dökmüştür, ağlamıştır Rasûlüllah SAS Efendimiz. Hazreti Aişe Anamız ayaklarına masaj yapıp oğuştururken, diyor ki:

“—Ya Rasûlallah, anam-babam sana feda olsun, niye kendini bu kadar yıpratıyorsun? Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetmedi mi? Allah sana nimetlerini bu nimetleri vermedi mi? Şunları şunları vaad etmedi mi? Seni Makam-ı Mahmud’a seçmedi mi? En sevgili kulu yapmadı mı? Niye böyle kendini helak ediyorsun, niye böyle ayağın şişecek, masaj yapacak kadar böyle ibadet ediyorsun? Kendini böyle ibadete

veriyorsun?” diye SAS Efendimize sormuş.

Peygamber SAS Efendimiz Berat gecesinde secdede diyor ki:

“—Yâ Rabbi, senden sana sığınırım. Yâ Rabbi, senin gazabından, senin rahmetine sığınırım. Yâ Rabbi, sana övgüleri bilemem, seni nasıl öveceğimi bilemem; çünkü seni sen ancak övebilirsin. Senin sanına lâıyk övgüleri yapamam, sayıp, sıralayıp bitiremem ya Rabbi!” diye böyle bildiriyor,

“—Ya Rabbi, kulların ba’su ba’del-mevt’ten sonra ahirette karşına toplandığı zaman; beni azabına uğramaktan koru!” derdi.

Sen azaba uğramayacaksın ki, yâ Rasûlallah, niye böyle dua yapıyorsun?

En yakın kullar, Allah’tan en çok korkan kullardır.

Esbaî isimli bir Arap alimi var, edebiyatçı ve lügatçı... “Bir gün Kâbe’nin etrafındayım, geceleyin تنها; bir ses geliyor ki Kâbe den, böyle öyle birisi bir dua ediyor ki, o kadar güzel dua ediyor ki, sesi duyuluyor; kim bu diye merak ettim. Kâbe’nin örtüsüne yapışmış birisi, dua ediyor:

‘—Aman yâ Rabbi, affet yâ Rabbi, mağfiret eyle yâ Rabbi!’ filan diye.

Baktım, kıyafetinden seyyidlerden olduğunu anladım. Yâni, Peygamber SAS Efendimiz’in evlâdından... Gözyaşları içinde böyle münacaat ediyor Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne... Kâbe’nin örtüsüne yapışmış, ‘Yâ Rabbi, senden affımı

isterim, mağfiretimi isterim!’ diyor.”

Demiş ki:

“—Yâ mübarek, sen ne korkuyorsun? Senin deden Muhammed-i Mustafa... Korkacaksak biz korkalım, sen ne korkuyorsun?

O da cevap veriyor, diyor ki:

“—İnsanın soyunun, sopunun, babasının, dedesinin mübarek bir insan olması kâfi değil. Onun sebebine onu öyle affetmezler, herkes kendisi çalışacak.”

Peygamber SAS Efendimiz, kızı Fatıma Anamız’a ne buyurdu?

“—Yâ Fatıma, Allah’tan kork! Çünkü eğer sen Allah’tan korkmazsan, ben sana fayda veremem. Kendin korkacaksın, kendin çalışacaksın, kendin gayret edeceksin, kendin ibadet edeceksin!” diye söyledi.

Onun için, Allah’ın en sevgili kulları, Allah’tan en çok korkarlar. Zikirden murad da, bunun insanın içine yerleşmesidir. Zikrin sonucu itaattir, hedefi itaattir. Zikrin bu ince mânâlarını herkesin bilmesi lâzım. Zikir sadece eline tesbihi alıp da, Allah Allah demek değildir.

Elinde tesbih Allah Allah diyor. Sokaktan geçen kadına bakıyor meselâ, olmaz. Veya televizyona bakıyor diyelim. Sokakta bakmağa utanıyor da, evde televizyon karşısında olduğu için; o zaman bakıyor. Kimse yok, o zaman bakıyor. Kimse yok, olur mu?

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد:٤)

(*Ve hüve meaküm, eyne mâ küntüm*) “Nerede olursanız olun, Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi görüyor, sizinle beraber.” (Hadîd, 57/4) demedi mi Kur’an-ı Kerim? Sen nerede olursan ol, Allah senin yanında değil mi? Nerede olursan ol...

Kimse yok ne demek? Senin iki omuzunda melekler yok mu? Senin yaptığın işleri yazmıyorlar mı? Senin azalarını korumak için Allah’ın vazifelendirdiği; her azanda, her ekleminde melek yok mu? Var... Sen kendini nasıl yalnız sanıyorsun? Şaşırdın mı sen yahu?

Sen kalabalık bir halde oturup kalkıyorsun, geziyorsun, tozuyorsun. Yalnız mısın sen? Sen göz önündesin, dürbünle herkes seni gözleyip duruyor. Projektörler senin üstüne çevrilmiş, sahnedesin sen. Dünya sahnesinde. Üstüne de projektör sıkılmış, cümle kâinatın varlıkları seni seyrediyor. Sen kendini nasıl yalnız sanırsın? Tenhada günahı nasıl işlersin? Mü’min insan nasıl yapar bu işi?

d. Zikrin Çeşitleri

Zikrin çeşitleri nelerdir, neler zikir denir? Din ilimleri zikir denir. İnsan din ilimlerini okuduğu zaman, söylediği zaman, dinlediği zaman zikir yapıyor. Şu anda biz zikir yapıyoruz. Neden? Ben kalkmışım koltuğa oturmuşum, siz de beni dinliyorsunuz; ben de zikir yapıyorum, siz de zikir yapıyorsunuz.

Neden? Din ilimleri zikirden sayılır. Nereden belli?

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri ilim toplantıları yapan, ilim grupları yapan, ilim halkaları yapan kimselere; zikir halkasında toplanmışlar diye söyledi hadis-i şerifinde. Zikre toplanmışlar diye söyledi. İlmi bir mesele konuşuyorlar, hadis konuşuyorlar, ayet konuşuyorlar. Zikir diye söyledi. Demek ki, din ilimleri zikirden sayılır.

Başka ne zikirden sayılır? Kur'an-ı Kerim zikirdendir, zikirdir. Kur'an okursa bir insan, zikir ediyor. Hafız Kur'an'a çalıştıkça, zikir yapıyor demektir. Neden? Kur'an-ı Kerim Allah kelamıdır, onu okumak zikirdir. Namaz? Namaz zikrin mücessem şeklidir, müşahhas şeklidir, muazzam şeklidir. Zikrin en muazzam şekli namazdır.

Onun için, evliyaullahın, Allah'a en yakın kulların en çok sevdiği şey namazdır. Neden? *Allahu ekber* diyor, zikir. Rükûda *Sübhaner rabbiye'l-azîm* diyor, zikir. *Semiallahu li-men hamideh...* *Rabbenâ ve leke'l-hamd* diyor, zikir. *Allahu ekber* diyor, zikir. *Subhaner rabbiye'l-a'la* diyor secde de, zikir. Sonra Tahiyat okuyor, zikir. Salat-u selâm getiriyor, o da zikir.

Namaz zikrin en muazzam şeklidir, en kompleks şeklidir, en büyük şeklidir, en güzel şeklidir; en güzel şekillerini toplayan bir koleksiyonudur, büyük bir zikirdir, muazzam bir zikirdir. Onun için, (*Ve lezikru'llahi ekber*) diye buyrulmuştur Kur'an-ı Kerim'de. Allah'ın zikri olan namaz

çok muazzam bir ibadettir, en büyüktür diye buyrulmuştur.

Demek ki, insan namaz kılıyorsa zikirdedir, Kur'an okuyorsa zikirdedir, Allah diyorsa zikirdedir, Allah'a itaat ediyorsa zikirdedir. Dili zikrediyorken bile günah işliyorsa, zikirde değildir. Elinde tesbih, harama bakıyorsa, zikirde değildir. Çünkü, maksat dilin ucuyla kıpır kıpır, fıkır fıkır bir şeyler tıkırdatmak, söylemek değildir; maksat Allah'a itaat etmektir,

(*Sümme kaade yezkürü'llah*) Sonra oturup Allah'ın zikriyle meşgul olursa bir insan, sabah namazını kıldıktan sonra; tabii işte bu, yani zikredecek. Ya elinde tesbih, Allah Allah diyecek. Çünkü, insanlar grup gruptur. Alimi vardır, cahili vardır. Ümmisi vardır, okumuşu vardır.. Okuma yazma bilmiyor köylü dayı, çoban, öğrenememiş; elifi görse mertek sanıyor. Bir şeyden haberi yok amma, Allah diyor. Allah diyor. Amma;

“—Hey kudreti büyük Allah'ım diyor. Şu çiçekleri nasıl yaratmışsın diyor. Sübhàna'llah diyor, geceleyin gökyüzüne baktığı zaman, ya Rabbi. Sen bu göğü direksiz nasıl yarattın, nasıl böyle yıldızlarla bezedin ya Rabbi!” diyor. Öyle bir Allah şuuru var, öyle bir Allah sevgisi var. Elif okumamış ama, elifi görse mertek sanıyor. *Mertek*, sopa demek; pataklama aleti demek. Elifi görse sopa sanıyor, yani direk sanıyor.

Okuması yok amma Allah şuuru var, Allah bilinci var, Allah sevgisi var. Allah'ın yaratıklarına bakıyor, Yaradanı düşünüyor, Yaradanın kudre-

tini düşünüyor, Yaradanın sanatına hayran; işte arif sana. Al sana bir cennetlik insan.

Okumamış insan cennete gider mi? Evet gidebilir. Cennette diploma lâzım değil. Okumuş insan cennete girmeyip, cehenneme düşebilir mi? Evet düşebilir. Diploma insanı cehennemden kurtarmaz. Ne kurtarır? Takvâ kurtarır, Allah'tan korkmak kurtarır, Allah'a itaat etmek kurtarır, Allah'a yalvarmak kurtarır, Allah'ın rızasını kazanmak kurtarır, Allah'ın mağfiretine ermek kurtarır. İnsanı. Yoksa öyle benim param var, ben cenneti satın alırım. Alamazsın. Ben söyle yapıyorum-böyle yapıyorum. Cennete girerim. Giremezsin. Yahu ne var iste? Hepsini yaptık. Allah beni cennete sokmayıp da, kimi sokacak?..

Senin bu sözün bir kere hata, senin böyle düşünmen hata... Senin o kadar çok hataların vardır ki, bilen bir insan saymağa başlasa; mahşer gününde anlayacak insan. Mahşer gününde defter-i amali açıldığı zaman, günahları ortaya saçıldığı zaman, hatalarını o zaman anlayacak. Sen kendinden daha arif insanlara, daha kâmil insanlara, daha müeddep insanlara, daha Allah'a yakın insanlara bak da; edebi anla, gör, edep nasıl olurmuş, Ahlâk nasıl olurmuş, kulluk nasıl olurmuş gör.

e. Peygamberlerin Hayatı

Onun için, ne yapacaksınız? Peygamberlerin (*salevatu'llâhi ve selâmühu aleyhim ecmaîn*) hayatlarını okuyacaksınız. Neden? Peygamberler, Allah'ın en seçkin kulları. Allah'ın korudu-

đu, sevdiği, beğendiği ve vazifeli olarak insanların arasına gönderdiği kullar. Peygamberler. Oku bakalım Peygamberlerin hayatını...

Peygamberleri biliyor musun? Peygamberlerin maceralarını, hayatlarındaki olayları, davranışlarını değerlendiriyor musun?

İbrâhim AS'ı düşünüyor musun, Mûsa AS'ı düşünün, İsâ AS'ı düşünüyor musun? Nasıl yaşadığını, nasıl Allah'ın emrini tutmak için Nuh AS'ı düşünüyor musun? Bunları inceledin mi, hayatlarını öğrendin mi?

Bunları öğreneceksin. Peygamber SAS Efendimiz'in hayatını öğreneceksin. Daha Peygamberlik gelmeden, nasıl insanların bir buçuk saatte zor tırmandığı Hıra Mağarası'na çıkıp da, günlerce orada aç susuz; evet biraz bir şeyler götürürdü Hazreti Hatice anamız ama ne kadar olsa, tabii orada süper market yoktu. Yanında çuvalla yiyecek yoktu; aç ve susuz nasıl günlerce orada insanlardan uzak, ruhunun derinliklerine doğru kâinatı müşahede ederek, ruhunu dinleyerek nasıl ibadet ediyordu. Daha peygamberlik gelmeden...

Peygamberlik geldikten sonra, nasıl sabahlara kadar ibadet ediyordu. Nasıl kibarca hanımına diyor ki:

“—Bugün Kâdir gecesidir, Bugün Berat gecesidir, bana müsaade eder misin? Rabbime ibadet edeyim.”

Hanımına söylüyor: “Müsaade edersen bugün biraz Rabbime

ibadet edeyim? Bu gece biraz Rabbime ibadet etmeme müsaade eder misin?” Hanımına soruyor. Hangimiz sorarız böyle bir şeyi? Sana ne yahu, çekil kenara deriz. Efendimizden çok az şey öğreniyoruz, hayatını bilmiyoruz; sonra tahlil etmiyoruz.

Kur’an-ı Kerim’i okudun mu? Okudum. Tefsirleri okudun mu? Okudum. Mealini okudun mu? Okudum. Amma okumadın; bir kulağından girdi, öteki kulağından çıktı. Anlamadın. Kur’an’ın mesajını algılayamadın, Kur’an-ı Kerim’in sana ne demek istediğini anlayamadın, yapamadın.

Bak, Abdullah ibn-i Mübarek Hazretleri bir düşmanla anlaşma yapmış. Tamam, savaşı keselim, namaz kılacağız demiş. Kesmişler. Bu burada ibadet etmiş, o orada duruyor veya o da kendine göre ibadet ediyor. Şimdi demiş ki ben bunu at üstünde kovaladım, kısıtıramadım, kaçtı. Elime geçmedi.

Şimdi yerde yakaladım bunu, şimdi saldırayım, yerde haklarım. Atın üstünde haklayamadım, yerde haklarım şimdi bunu demiş; hemen aklına ayet-i kerime geliyor:

إِنَّهُ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

(الإسراء: ٢٤)

(*Inne’l-ahde kâne mes’ûlâ*) “İnsan bir ahid yaptı mı, bir anlaşma yaptı mı, Allah o anlaşmaya uyulmasını ister. Uymayanı da hesaba çeker, sorgu sual eder. ‘Niye sen ahd ettin de sözünde durmadın, ahidine riayet etmedin, anlaşmanı

uygulamadın? Niye yalancılık yaptın, niye döneklık yaptın?’ diye sorar.” (İsrâ, 17/34)

(*İnne’l-ahde kâne mes’ûlâ*) “İnsan bir ahid yaptı mı, bir anlaşma yaptı mı, Allah o anlaşmaya uyulmasını ister. Uymayanı da hesaba çeker, sorgu sual eder. ‘Niye sen ahd ettin de sözünde durmadın, ahbine riayet etmedin, anlaşmanı uygulamadın? Niye yalancılık yaptın, niye döneklık yaptın?’ diye sorar.” (İsrâ, 17/34)

“Allah insana ahdinden sorar. İnsanın ahbine sadakat göstermesi lâzım, riayet etmesi lâzım! Ahd etmedin mi, onunla konuşmadın mı? Niye ahdini bözüyorsun?” diye hemen aklına o ayet-i kerime geldi, başladı ağlamağa...

“—Eyvah! Allah bu ayeti bana hatırlattığına göre, benim bu ahdimi bozma niyetimden memnun olmadı.” dedi, ağlamağa başladı.

Kur’an böyle okunur, Kur’an böyle yaşanır, Kur’an-ı Kerim’e böyle uyulur. Böyle uyulmaktan sonra, ahdini bozuyor. Kırk tane tefsir oku, istersen kırk tane tefsir kitabı yaz; ahdini bozuyor, (*İnne’l-ahde kâne mes’ûlâ*)’yı anlamamış.

Kur’an-ı Kerim’de iki yüz küsur yerde zikir geçiyor, seksen küsur yerde zikretmeyi emrediyor. Zikir yapmıyor, zikirden kaçıyor; anlamamış.

Hani birisi hac etmiş de:

“—Sen haccettin mi?” diyor soruyor İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri.

“—Ettim.”

“—Kâbe’nin karşısına geçtiğin zaman şunları

düşündün mü, söyle yaptın mı?”

“–Yok...”

“–O zaman sen hac etmemişsin.” diyor.

“–Tavafı yaparken şunları, şunları düşündün mü?”

“–Yok düşünmedim.”

“–O zaman sen tavaf etmemişsin.”

“–Şeytanı taşlarken şunları, şunları düşündün mü?”

“–Düşünmedim, hiç aklıma gelmedi.”

“–O zaman sen şeytan taşlamamışsın.”

Şeytanı Mina’da taşıyıp, beri tarafta dost olmak, emrini tutmak akıl kârı mı, İslâm’a sığın bir şey mi?

İnsanlar bu tezatları algılayamıyor, anlayamıyor, Kur’an’ın ayetinden çıkacak dersi anlayamıyor. Demek ki şey yapmamış.

Evet. Aziz ve muhterem kardeşlerim.

Sabah namazından sonra bir insan oturur zikrullah’la meşgul olursa, sonra kerahet vakti çıkınca kalkar iki rekât namaz kılsa; bir Hac ve Umre yapmış gibi sevap kazanır. Bir ordunun düşmanı

yenip de esirlerle, ganimetlerle dönmesi kadar, zaferle zayıatsız dönmesi kadar büyük sevap kazanır. Afaki dolaşıp rızık aramasından daha çok rızka mazhar olur, rızkı da artar. Sabahleyin namazdan sonra böyle yapar, rızkı bol olur. Kesesi bereketlenir, hanesi bereketlenir,

mutfağı Őenlenir, sofrası' çeŐitlenir.. Neden? Sen Allah'a öyle ibadet ettin, Allah da sana rızık bolluğu veriyor. Öyle yapmayan insana da Allah bir hastalık verir, yemekler önünde, yemek yiyemez. Bakar böyle. Doktor yasakladı, onu yiyemezsin, bunu yiyemezsin.

Hocamız Rh.A derdi ki:

“–İnsanın buzdolabında olanı rızık değildir, rızık insanın boğazından geçendir. Boğazından gemedikten sonra, nasib etmiyor Allah, yedirmiyor işte, yedirmiyor.

Adam genel müdürdür, adam holdingin sahibidir, patrondur; Allah bir hastalık veriyor, bir Şeyi yiyemiyor. Hamalın soğanekmek yemesine hayran kalıyor. Ekmeğin arasına, yüz dirhem ekmeğin arasına peynir koyup, hart diye ısırmasına hayran kalıyor. Yahu, Şu adamın sıhhatine sahip olmak için fabrikalarımı vermeğe razıyım diyor. Allah yedirmeyince yedirmiyor işte, yiyemiyor.

Rızık insanın boğazından geçendir. Nimeti, istifade ettiği nimetidir. Yoksa vitrinde duran yemeğin a insanın, lokantanın vitrinine bakan insanın açlığına bir faydası yoktur; boğazından geçendir rızık.

İnsanın rızıkı da bol olur, işi de rast gider. lrse, imanla göçmesine de sebep olurmuş. Sabaha böyle baŐlayan bir insanın bu ibadeti... Allah bizi yolunda daim eylesin, zikrinde kaim eylesin, ibadetine mdavim eylesin, rızasına vâsıl eylesin. Cennetiyle, cemaliyle müŐerref eylesin...

Bi-hürmeti esrari sureti'l-fâtiha!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

04. 01. 1996 - İşrak Sohbeti

Canberra / Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

